

Blinde og stærkt svagsynedes behov for vidensopsamling, udvikling og specialrådgivning i forhold til arbejdsmarkedet

Dansk Blindesamfund ønsker hermed at gøre opmærksom på, at strukturreformen også skal sikre vidensopsamling, udvikling og specialrådgivning i forhold til blinde og stærkt svagsynede på arbejdsmarkedet.

Dansk Blindesamfund er bekymret for, at den nuværende indsats vil blive udhulet og helt forsvinde, hvis ikke dette behov sikres ved, at der opbygges en organisatorisk ramme inden for den kommende nationale videns- og specialrådgivningsorganisation, VISO, der sikrer specialrådgivning, vidensopsamling og udvikling på blindeområdet.

For blinde og stærkt svagsynede i erhverv gælder:

- Der er en klar sammenhæng mellem synsstatus og kompleksitet i forhold til rådgivning, analyse, løsning og tilhørende oplæring og tilpasning.
- Det vil med andre ord sige at jo dårligere syn jo større kompleksitet.
- Jo dårligere syn, jo færre tilfælde og dermed mindre mulighed for at opbygge tilstrækkelig kommunal og regional viden.
- Komplexiteten stiger med inddragelsen af andre faktorer typisk krav fra arbejdsplads eller uddannelsessted, hvor funktionaliteten er lagt an på den normaltseendes situation
- Når et hjælpemiddel bruges udelukkende i forhold til et synshandicap i forbindelse med den enkeltes personlige kommunikationsbehov er det mindst komplekst.

Laver man et diagram hvor y-aksen beskriver et stadigt stigende synshandicap og en x-akse der beskriver hjælpemidler til privat brug som mindste værdi og hjælpemidler i erhverv som største værdi, kan man grafisk fremstille kasser der viser at kompleksiteten stiger voldsomt når både syn og arbejdsfunktion i sig selv er komplicerede. Det gør de specielle sager endnu mere specielle. Rådgivningsafdelingen ved Institut for Blinde og Svagsynede har i 2004 haft 16 sager med blinde og stærkt svagsynede, dvs. med en synsrest på under 10%.

For vidensopsamling og udvikling af løsninger til blinde og stærkt svagsynede i erhverv er det vigtigt, at der findes en organisation, der sikrer:

- Viden om hjælpemidler der er egnede til synshandicappede
- Viden om hvilke løsninger, der virker (erfaringsdokumentation).
- Uddannelse af fagpersoner
- Netværk for decentrale fagpersoner i kommuner og regioner.
- Videnskabelige undersøgelser af synshandicapområdet
- Udviklingsarbejde.

Et eksempel på nødvendig udviklingsarbejde er ordbogsviseren. Ordbogsviseren er et program, der gør det muligt for synshandicappede at læse og få adgang til de ordbøger der typisk benyttes i skoler, gymnasier, på videregående uddannelser og i erhvervslivet. Et andet eksempel er at undersøge muligheden for at gøre Open Source produkter tilgængelige for synshandicappede, i denne forbindelse Linux-løsninger.

Udviklingsarbejdet foregår i dag i samarbejde mellem Rådgivningsafdelingen ved Institutet for Blinde og Svagsynede, der har viden om blinde og svagsynedes behov og private virksomheder, der har viden om deres produkter.

Dansk Blindesamfund skal understrege, at det er af afgørende vigtighed, at der findes en løsning, så virksomheder, kommende kommunale jobcentre og ikke mindst blinde og stærkt svagsynede i erhverv kan få adgang til specialrådgivning. Det er også uhyre vigtigt, at der findes en kontinuerlig opsamling af viden om og erfaringer med samt udvikling af nye løsninger i form af metoder og hjælpemidler, som kan afhjælpe de barrierer, som hele tiden opstår for blinde og stærkt svagsynede i erhverv.

Dette notat vedlægges konkrete eksempler på de problemer, som blinde og stærkt svagsynede oplever. Der er tale om anonymiserede sager, som dækker over rigtige personers oplevelser.

Med venlig hilsen

Jens Bromann

Eksempler på forskellige sager vedr. blinde og stærkt svagsynede i erhverv

Blind journalist - jobfastholdelse:

En større, statslig medievirksomhed indkøbte et lydredigeringsudstyr, der er særdeles velegnet til seende journalister, da det er meget baseret på grafisk visning af ly og let at betjene (baseret på brug af mus). Den seende medarbejder kan dermed umiddelbart se resultatet af det vedkommende laver.

For at få lydredigeringsudstyret til at fungere for den synshandicappede, var det nødvendigt at indrette løsningen således at man ved hjælp af synshandicapkompenserende udstyr (skærmlæser og talesyntese) kompenserede for musearbejdet. Denne tilpasning blev foretaget på lydredigeringsudstyret i samarbejde mellem Rådgivningsafdelingen ved Institutet for Blinde og Svagsynede og virksomhedens tekniske medarbejdere.

Derudover blev den tilpassede standardløsning bragt til at fungere med det synshandicapkompenserende udstyr, hvorefter træning og dokumentation blev givet.

Eksempler på forskellige sager vedr. blinde og stærkt svagsynede i erhverv

Blind jurist - jobfastholdelse:

En offentlig virksomhed har anskaffet et elektronisk sags- og dokumenthåndteringssystem, der samler og journaliserer alle indgående og udgående sager. Brugergrænsefladen, dvs. de skærbilleder etc., som medarbejderne får præsenteret, er grafiske og systemets funktion er baseret på brug af mus.

Systemet er i samarbejde mellem Rådgivningsafdelingen ved Institutet for Blinde og Svagsynede og virksomhedens teknikere forsøgt gjort brugbart for den blinde jurist ved tilpasninger, så det synshandicapkompenserende udstyr (talesyntese og skærmlæserprogram) kan udføre de samme funktioner, som de seende medarbejdere kan ved hjælp af mus.

Arbejdet har stået på i 2 år, men en tilfredsstillende løsning er endnu ikke fundet.

Eksempler på forskellige sager vedr. blinde og stærkt svagsynede i erhverv

Stærkt svagsynet stipendiat - jobindslusning:

En stærkt svagsynet kandidat ansøgte og fik et stipendiat ved et dansk universitet. I forbindelse med tiltrædelsen blev det afprøvet, hvilket it-system den kommende arbejdsplads arbejdede med, hvordan det fungerede med synshandicapkompenserende hjælpemidler (storskriftprogram, talesyntese), og den nyansatte blev afprøvet med henblik på at afklare, hvilke ekstra kompenserende løsninger, der var nødvendige for at bestride jobbet. I samarbejde mellem universitetets teknikere og Rådgivningsafdelingen ved Institut for Blinde og Svagsynede blev universitetets programmer tilpasset til brug for den stærkt svagsynedes udstyr.

Efterfølgende har yderligere rådgivning og afprøvning været nødvendig pga. nye it-systemer på arbejdspladsen. Stipendiaten er fortsat tilknyttet universitetet.